

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Ismét ünneprontók.

Kilencszáz éve annak, hogy a magyar nemzet egy oly hatalmas közkinccs birtokába jutott, minő a magyar szent korona. Méltányos és jogos dolog tehát, hogy ünnepeljen a magyar kereszténység, hogy ünnepeljen a magyar királyság, ünnepeljen a magyar szent korona; vagyis inkább kötelességünk nekünk, a kik magyarok, a kik keresztények vagyunk, megünnepelni a magyar kereszténységnek, a keresztény magyar királyságnak, a magyar szent koronának kilencszáz éves jubileumát.

Hogy ünnepelnünk kell, tudjuk és érezzük mindnyájan s csodálatos dolog, mégis akadnak, a kik gyalázatos malicziával, aljas hazudozással, vakmerő ráfogásokkal rontani akarják mindnyájunk ünnepét. Neki rontanak dr. Steiner Fülöp megyés püspök ur ömeltőségének s olybá iparkodnak feltüntetni a székesfejvári ünnepséget, mint a mely ellenkezik a hercegprimás meggyőződésével, akaratával s így megyéspüspökünk szereplése valóságos tüntetés a hercegprimás ellen.

Oly alacsony helyről jö ez a támadás, hogy a magasan álló megyéspüspököt nem érinthetik, mégis nehogy a hazug ferditések tévutra vezessék a hisze-

keny olvasót, újra kijelentjük, hogy a székesfejvári ünnep nem lesz tüntetés az esztergomi vagy budapesti ünnep ellen, hanem a püspöki kar határozata folytán — és nem annak ellenére — egyik fénypontja lesz a keresztény magyar nemzet lelkesedésének. A székesfejvári ünnep az esztergomival teljesen egyenrangú lesz a püspöki kar egyöntetű határozata folytán, a főünnepet pedig a Budavárban a szent jobb tiszteletére rendezendő főünnep fogja képezni.

Tudjuk ezt mindnyájan s mégis hazudoznak nyiltan, felemelt füvel A hazugságok korát éljük s valljuk meg őszintén, a gyalázásokkal szemben nem tudunk elég erősek lenni. — Hiába építtetnek püspökeink templomokat: kibeszélheti a tüdejét az a néhány tényleges katolikus mágnás és képviselő, a sok pap és tanító; újságíróink hiába teszik koczkára egészségüket, jövőjüket, hasztalan áldozzák fel elméjük minden erejét, szívük minden melegét, mit ér minden akadályt, szegénységet, megaláztatást, bizonytalanságot, személyes érzékenységet leküzdő lelkesedésük — mindig lejjebb és lejjebb megy a társadalom. A hazugságok korát éljük! Tulnyomó számunk és erünk arra való, hogy vezető és döntő szerepet játszzunk hazánk sorsának intézésében, vallásunknak min-

den téren való érvényesítésében; mégis mi vagyunk az utolsók, a lenézettek, a kiken minden zsidó-gyerekeknek rugnia szabad egyet.

Püspökünket meggyalázzák, hazudozással megtámadják s mi nem jajdulunk fel! Vallásunkat lábbal tapossák s mi az Ur bocsánatát kérjük, mert nem tudják mit cselekeszenek! Az ellenünk fűtt hazesi riadóra a szeretet szavát adjuk! Vakmerőbbek és telhetetlenebbek az egyház bevallott és be nem vallott ellenségei, mint valaha s a mi türelmünk végtelen, határt nem ismer!

A nagy Görres, ha ma élne, alighanem ellenünk, katolikusok ellen fordítaná lángositorát, melytől egykor annyira félt Napoleon. Az éhletlenség és jóra való restség, mely bennünk valóságos orgiákat ül, Görres tollára volna méltó, hogy irataiból, mint tükörből megláthatnók minden bűnünket, mulasztásunkat, egész nyomoruságunkat. Ime, nem tudunk kellő súlylyal fellépni azok ellen, a kik a magyar kereszténység kilencszázados jubileumának ünnepségeit hazudozásokkal megrontani akarják s ugyanakkor miniket gyanúsítanak ünneprontással. Sokan vannak a névleges keresztények, a kik hitvallásuk szerint keresztények, tényleg pedig zsidók és pogányok az ő gondolkodásuk szerint.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A régi szent Péter bazilika és a kripták.

Írta: Minimus.

A zarándok szive-vágyát követve ha oda borulhat, a hol „Rómának dobog szive“, ha elvégezheti ájtatosságát szent Péter sirjánál, nem győzi eleget szemlélni a föléje boruló óriási templomot.

Az első benyomás nem olyan, mint várná az ember. A harmonikus szépség csak akkor bontakozik ki teljes nagyszerűségében, ha a figyelmes szemlélő a részleteket vizsgálja és összeveti az egészszel. Új és új szempontok kínálkoznak mindig a szemlélődésre; a ki évekig rendszeren látogatja a bazilikát, mindig talál valami eddig nem látott, vagy figyelembe nem vett részletet; mindig a jelen nagyszerűsége foglalkoztatja a szellemet elannyira, hogy nem is villanik meg a gondolat, milyen is volt hát a régi bazilika, mert hisz ennek a ragyogó falai nem sok század viszontagságait láthatták.

Pedig nem kellene annyira eltemetni a multat. Százötven esztendeig volt a legelső művészek feladata az új templomot felállítani, százötven évig a pápák nemes bőkezűsége határt nem ismert; a világ legimpozánsabb épületét emelték ez idő alatt, s mégis fájó szívvel gondolhatunk csak az ősi csarnokokra, melyekhez

annyi szent emlék közvetlen nyoma füződött, melyekben a kereszténység bölcsője ringott, melyek látták, hogyan nőtt óriási tölgygá a kicsike magvaska. A hol a bölcső ringott, ott nem sokára az egész világ sorsát intézték Istenadta hatalommal.

Csudálatos a szabályosság az emberiség evolúciójának történelmében. Az évezredek hullámzás rombol, hogy építhessen; s minden, a népek ugy, mint az egyes ember; az eszme ugy, mint megtestesülése a monumentális alkotások romok halmazán emelkednek. Azért metaforájára az egész történelem az egyed életének.

S ha a galileai halász sirját és sirja környékét vizsgáljuk, azt látjuk, hogy e talpalattnyi föld olyan zugolya a világnak, melyen átszáguldanak ugyan a századok romboló fergetegei, de mintha ki volna páncélözva minden külső hatás ellen, szilárdan megáll. — Óriási kőszikla, melynek lakója halhatatlan, a ki épen azért nyugodtan munkálkodik laka építésén, hisz nem kell a haláltól félnie. Ez a nyugodt, az enyészettől nem remegő munkálkodás és evolúció jellemzi e maroknyi terület történetét.

Nem is romokat találunk a fejlődés egyes epocháiból, hanem a mult jól rendezett kincstárát, melyben nemesak a sajátját őrizte meg, hanem megmentette a roskadozó pogány kultúra maradványait is az utókornak.

Az első keresztény bazilika is átment a fejlődés fokozatain, sőt újja is épült. Hol van a régi?

Beavatottak ismerik a lejárás és tudják,

hogy szent Péter sirja körül széles földalatti folyosók kanyarognak, kápolnákkal, megrakva a szent hajdan műkincesével: hogy a templom dereka alatt sirbolt van, a világ legegyszerűbb sirboltja, a világ legnagyobb embereinek és szellemeinek sirboltja. Ezek a kripták, melyek első részében a régi bazilika emlékei vannak elhelyezve. Itt elmélkedhetünk majd a régi templom letűnt ékességéről, le nem tünt dicsőségéről.

A reformáció nyomán támadt zűrzavarban neki rontották a pápaságnak, neki magának szent Péternek is. Le akarták tagadni, hogy egyáltalában létezett, hogy Rómában megfordult, hogy ott vértanúságot szenvedett. Elfogulatlan szemlélő előtt e vádak semmiesek, és megdöntetlen a tény, hogy Szent Péter a keresztenthal után a Vatikán alján találta első sirhelyét.

Régi emlékek szerint ez a hely a rómaiak előtt etruszk város volt, Vaticum vagy Vatica nével. A római uralom kezdetén a város elpusztult, s a vatikáni hegy, mint egészségtelen levegőjű környék, már a republica idejében oly rossz hirbe jutott, hogy még a legszegényebb néposztály se akart lakni rajta. Így aztán hamarosan átváltozott szomorú külsejű helylő; csak egyet nem lehetett elvitatni tőle, a gyönyörű kilátást a környező vidékre.

Ez vezette Germanicus feleségét, Agrippinát, a gondolatra, kertet építeni a pusztá helyekre. Ezernyi ezer munkáskéz nyomán hamar élet virult az aszott giz-gaz helyén. Pálmaerdők,

Mai lapunk 4 oldal.

De ne zavarja áhitatunkat, — ne lohaszsa lelkesedésünket egy-egy ilyen hazugságtól hemzsegő, vakmerő támadás; meg kell mutatnunk, hogy tudunk ünnepelni, tudunk lelkesedni egy szívvel s lélekkel a magyar haza nagy alkotójának, Szent Istvánnak sírjánál s ha a védekezésben a szeretet, lelkesedésünkben a nemzet 900 éves ereje jellemezen bennünket.

Bánffy rendszer megyénkben.

Bánffy rendszere nemcsak a felső megyékben talált jó talajra, hanem széles ez országban; a tettekkel tündöklő nagy Bukottnak szellemét magukba szitták nemcsak a főispánok, hanem egész a neveltség kicsi emberek is, kik még most sem tudják feledni azt a boldog aranykort, midőn még puskatussal és szuronyal lehetett intézni Magyarországot. Bánffy már bukott, rendszere csuf kudarczot vallott, de hívei még mindig nem akarják beadni derekukat.

Ily Bánffy féle rendszert akarnak meghonosítani megyénk egy nagyközségében is, Nagy-Perkátán.

A „Fejérmegyei Napló“ egyik márcziusi számában olvastuk a „Nagy-Perkátai segélyegylet“ legutóbbi közgyűlését, melyet csak csendőrszuronyok fedezete alatt lehetett megtartani a „fellázított nép rakoncátlankodásai miatt“, kik oly embert akartak bejuttatni a vezetőségbe, ki-ben megbíztak, de ki nem kellett a mostani zsidó vezetőségnek, mert az ember reverendát viselt, mely alól szentelt víz és tömjén-szagot éreztek ki a törpe Bánffik.

És a csendőrszurony használt, céljukat elértek, s gunyolódva nevétek ki a szegény parasztot, hogy jelöltjük immár elmelet krumplicsősnek.

Mivel pedig ez a jelölt még most sem krumplicsős, hanem rájuk nézve egy nagyon kellemetlen egyéniség, nehogy valaha ő, vagy hasonzorú ember betolakodhassék az ő magas társaságukba, hát alapszabályt kellett változ-

szókölkutak, mesterséges források természetek mintegy varázsütésre; exotikus virágok dús kelyhei hintettek bódító illatot a levegőbe, apró villák, tornyok váltakoztak hegyekkel, szakadékokkal. A ki a régi irásokból és a nagyszerű rommaradványokból fogalmat szerzett magának a rómaiak fényűzéséről, a kéjnek, a gyönyörnek kifejezett kultuszáról, az elképzelheti magának ezt a kertet, mely oly szomorú és mégis díszös nevezetességre vergődött az ifjú kereszténység történetében.

64-ben volt Kr. u. a rómitó tüzvész, mely hat napig dühöngött a városban. Ismertjük az eseményeket. A félörült császár lanton énekelte Troja pusztulását, aztán meg a szolgálata háta mögül remegett a nép haraga kitöréséről. Ki a bűnös? Hamar elterjedt a valószínűnek látszó koholmány, hogy a keresztények gyújtották fel boszúból a várost. S az örült vadállat szeszélye irtózatossá halálumet szabott az ártatlanokra.

Mikor 1626-ban szent Péter sírja mellett VIII. Orbán pápa ásatásokat rendezett, az első talaj alatt hatalmas kőlapra akadtak, mely igen sok hamut, csontot és port rejtett. A felismerhető darabok mind égettek voltak félig-meddig. Első látásra kitalálták a szakértők, hogy ezek a női kerek első vértanú, kik mint Tacitus írja, szurokba mártva mint fátylak haltak rettenetes tüzhaltat a bűnös császár kicsapongásainál. Mint máshonnan is kitűnik, a vértanúság helyén rögtön elföldeltek őket, s csak a keresztények áhitata tartotta fenn emlékezetüket, elnevezve a helyet mártírság, hitvallás helyének. (Armellini: Le chiese di Roma. 1887.)

atniok. — És ezt a fontos lépést megcsinálták mondhatni közgyűlés nélkül.

Összehívták a közgyűlést, de a gyűlésen, daczára, hogy az egyesületnek legalább kétezer tagja van, alig jelent meg annyi, hogy a közgyűlés határozatképes lett volna, pedig ugyan csak kevés tag kell ehhez, mindössze harmincz.

Nem voltam a közgyűlésen, de biztosra veszem, hogy nem hiányzott ott a három Klein, a két Förstner, a két Grünbaum, a két Schlesinger, a Schwarz vejével, a Steinvurcz, az Urbach Salamon, a Kellner Bernát (oh gyönyörű Magyarország) s ezeknek nem tudom hányad izigleni rokonsai s jóbarátai és tán még néhány intelligens ur, kiknek alkalmuk volt a közgyűlés idejéről tudomást szerezni. No és ezekből talán ki is kerülhetett a harmincz tag, hogy új alapszabályokkal boldogítsák az együletet. És a többi tag nem jött, mert nem jöhetett, mert a gyűlés idejéről tudomást nem szerezhetett.

A ki ismeri a községet, tudja, hogy aratás idején épkezlabu ember a községben nem található, mert mindenki akkor szerzi meg egy évre a kenyérét, ekkor nincs ideje senkinek sem gyűlésezni.

Kérdem tehát igen tisztelt izraelita honfitársaimat: 1) minő aberrált agyban fogamzott meg az a gondolat, hogy falun aratás, hordás, cséplés és nyomatás idején hívasson össze közgyűlést, melyre a tagokat ugy kell fogdosni, mint a kormánypárti szavazókat? 2) Mi jögon változtat 25—20 ember kétezer ember nevében alapszabályokat? 3) Szükség volt-e alapszabályváltoztatásra? És ha igen, 4) miért nem hívtak össze közgyűlést vagy később, mikor hozzászólási jogát mindenki gyakorolhatta volna s miért épen most, mikor e jogával csak néhány tag élhetett?

Ez utóbbi kérdésre megadhatom magam is a választ. Azért kellett most, mert nem közgyűlésen akartak alapszabályokat változtatni, hanem csak ugy maguk között, nem a tagok hozzájárulásával, hanem azoknak tudta nélkül.

Nohát ez a legszemérméletlenebb arcuzalospása a közgyűlés fogalmának a legarczátlanabb

Valóban, az elő fátylak lobogása előre jelezte, hogy arról a helyről új láng vet majd fényt az emberiségre a pápaság személyében időtlen idők végéig.

A kertekben építettek czirkuszt is, melynek egy részét, mint látni fogjuk, felhasználták a bazilika építéséhez, más részét pedig az új templom emelésénél találták meg.

Szent Péter holttestét a Vatikán alján temették el és síremléket emeltek föléje, mert a római törvények a jogot megadták a kivégzettnek is. Azért írja a harmadik század elején Cájus római pap:

„Megmutathatom az apostolok emlék- (vagy diadal-) jeleit, ha el akarsz jönni akár a Vatikánra, akár az ostiai utra, a hol megláthatod azok emlékeit, a kik a római egyházat alapították.“ (Cájus in Euseb. Hist. eccl. II. 25.)

Csak hogy ez nem soká maradt így. Az első századok véres viharai elmúltak, Nagy Konstantin békeje következett, a kereszténység mindig ellenállhatatlanabbul terjedt. Valószínűleg szent Szilveszter pápa kérésére határozta el a nagy császár magát a hatalmas bazilika építésére. A legenda szerint ő maga tette meg az első kapavágást, aztán hamarosan felemelkedett a világ legszebb temploma.

P. Grisar (Geschichte Roms und der Päpste im Mittelalter, 1899. IV.) így határozza meg az épület helyét:

„Mivel az apostolfejedelmek bazilikája a dombnak ugyanazon az emelkedésén épült, melyen a czirkusz állott, részben ez is áldozatul esett az építésnek. Jobb, tehát északi fele egé-

megrablása a tagok jogainak, melytől undorral kell elfordulni még önknek maguknak is.

Kedves uraim, ne kiabálják tele a falut, hogy egy hecczkaplán izgatása hitelvesztette teszi a község virágzó hitelszövetkezetét; néjesszessenek másokat, hogy így fel kell számolniok; dehogyan számolnak fel, önk legkevésbé óhajják ezt; önk assák alá annak jó-hírnevét undok önkényeskedésükkel, vérig boszantó póklendiségükkel.

Husznak tán van három-négyezer törzsbe-tétje, de hány van, melyre már hat évre előre fel ne vették volna a kölcsönt?

Mi veszeni valójuk van tehát, ha esetleg — a mitől Isten mentse — megbuknék az egyület? Ugyebár semmi veszeni valójuk sincs? Hát miért van több joguk, mint annak a 15—16 száz embernek, kik szintén tagjaik annak az együletnek? Miért van több joguk...? Mert annak idején az előbbi alapszabályokat, mely önknek nem adott annyi jogot, ép oly suttym-ban, ép oly alattomban változtatták meg, mint jelenleg.

Bátran merek beszélni, én megkérdés nélkül az összes tagok 3/4 részének nevében tiltakozom a jul. 28-ikán tartott rendkívüli közgyűlés minden határozata ellen, s ha nem úgy fog történni, a mint önk óhjtának, t. i. hogy minél előbb elpusztuljak innét, találkozom még Philppinél, s számon kérjük a vezetőségtől, nem éltek-e vissza azzal a bizalommal, melyet az egyület beléjük helyezett, hogy egyenlő mértékkel mérjenek az egyület minden tagjának? Számon kérjük, hogy mi jögon tartatott közgyűlést akkor, mikor okos és szeszal közgyűlés nem volt tartható? S számon kérjük attól a néhány tagtól, kik oly készségesen hoztak új alapszabályokat, mi jögon határozott az egész közgyűlés nevében?

Ezekre jó Uraim felelhetnek akármelyik liberális, vagy zsidó, vagy nem tudom miféle lapban, de megezáfolni nem fogják tudni.

Egy tag.

szén az épület alá került. Sőt a főhajó bal falának oszlopait egyszerűen a czirkusz ülőhelyeinek falaira állították. A bazilika keresztvonala a via Cornelian keresztül, mely a czirkusz falai mellett kanyargott, a másik oldalán az említett utcával határos lankás domboldalra terjedt. Az akadékoskodó hegy egy részét elhordták, s csak így kerülhetett a szent sír a bazilika apszisának kellő közepére, mint az tervben volt.

A templom előtt hatalmas térség terült el, melyet magas lépcsők kötöttek össze a templom előcsarnokával. Olyanforma volt, mint a mostani világkirú Péter-tér, csak hogy Bernini oszlop-csarnokai helyett négyszöglet alakú épületsor határolta. Középen szókölküt buzgott, melynek márványburkolata sok régi író csodálkozását kivívta.

Az előcsarnokban egyik előkelő sír a másikat érte, királyok, császárok megtiszteltetésnek vették, ha szent Péter egyháza küszöbénél vethették meg a nagy nyugvára ágyukat.

Pompás kép tárult az előcsarnokból belépő elé. Négy hatalmas oszlopsor öt hajóra osztotta a templomot, kilencvennégy drága márvány-pilléren nyugodott a tetőzet, mely keresztbevetett gerendákkal volt megerősítve, mint Rómában még most is látni egyik-másik régi templomban. A főhajó magas oldalfalain óriási ives ablakokon omlott be a világosság, színes sugarakkal vonva be a szebbnél-szebb mozaik és fresko-műveket.

(Folyt. köv.)

UJDONSÁGOK.

— **Megyei püspökünk betegsége.** Megrendítő hírről értesülünk lapunk zárta-kor: dr. Steiner Fülöp megyei püspök ur Ó méltósága tegnap teési nyaralóján hirtelen megbetegedett. A beteg főpásztor állapota oly aggasztó, hogy környezete a délelőtti folyamán a szentségekkel is ellátta. Mint értesülünk, a főpásztor betegsége folytán — a mennyiben a közeli felgyógyuláshoz vajmi csekély a remény — a f. hó 15-ére tervezett jubiláris ünnepélyek elmaradnak. **Károly** János nagyprépost, püspöki helynök, az egyházmegyében imákat rendelt el a beteg főpásztorért.

— **Kinevezés.** Révay Kálmán közjegyző-jelölt a kolozsvári törvényszékhez aljegyzővé kineveztetett.

— **Eljegyzés.** Scarcz János, a Svarcz és Gerő fiúmai cég belső tagja, eljegyezte városunkból **Deutsch** Frida kisasszonyt.

— **Szinügyi bizottság** ma délelőtti **Havranck** József polgármester elnöklete alatt ülést tartott a városház nagytermében. A bizottság ez alkalommal 1000 koronát hozott javaslatba az önműködő ajtók elkészítésére és a diszletek renoválására. E kiadás a jövedelemből nyer fedezetet. Letárgyalta továbbá a bizottság a jövő évi költségvetést, mely ezer korona plusssal záródik.

— **Elhunyt tisztviselő.** **Gödör** Lajos nyugalmazott városi közigazgatási kiadó f. hó 5-én reggel 6 órakerületében 55-ig, boldog házasságának 23-ik évében hosszas szenvedés után Gyöngyösön elhunyt. Ma délután helyezték örök nyugalomra általános részvét mellett. Az elhunytat özvegye és fia gyászolják.

— **Katonai gyakorlatok.** Az 5-ik hadtest parancsnoksága megküldte az alispáni hivatalnak a nagygyakorlat menettervét, mely szerint a nevezett hadtest f. hó 24-től 27-ig Mezőörs, Moór, Székesfejérvár és Sárbogárdon át menetel. Kéri ez alkalommal a hatóságot, hogy szállás, élelem és előfogatokról kellő időben gondoskodják.

— **Ifjusági uszóverseny.** Sikertölt uszóversenyt rendezett aug. 4-én Alt Henrik okl. kö-zépsz. tornatanár a rózsaszigeti uszodában. A versenyekre 27 nevezés érkezett be, ide nem számítva öt női résztvevőt, kiknek startolása valóban érdekessé tette az uszóversenyt. A versenyt nem nagy számú, jórészt hölgyekből álló közönség nézte végig. A verseny eredménye a következő: I. Megnyitó verseny, 100 yard. 1. Simon Lajos, 2. Angelli Nándor. Indult 5. II. Uszni tanulók versenye, 50 yard. 1. Armuth Rudolf. Indult 6. III. Hátuszás, 100 yard. 1. Peuser Rezső, 2. Bagonyi Elemér. Indult 7. IV. Hölgyek versenye, 100 yard. 1. Csernay Mariska, 2. Szöllősy Margit, Herendy Etelka, Löwy Elza, Löwinger Janka. V. Térelőny verseny, 100 yard. 1. Klein Rezső. Indult 5. VI. Hölgyek hátuszása, 50 yard. 1. Csernay Mariska, 2. Löwy Elza, Löwinger Janka, Herendy Etelka, Szöllősy Margit. VII. 80 1/2 m. uszás. I. Máthé Endre. Indult 5. VIII. Tréfás verseny.

— **Tüzrendőri szemle.** **Simon** Sándor rendőrkapitány tegnap tüzendőri szemlét tartott a felsővároson s fájdalom, elég szép eredménnyel, a mennyiben rövid 2 órai vizsgálódás után öt gazdánál talált rendellenességet a kazlak elhelyezése körül. Névszerint Töke József, Almásy József, Nagy József, özv. Bakos Antalné és Knittelhoffer József Malom-utcai lakosok nem helyezték el kazlaikat a hatóságilag megállapított távolságra. A kihágási eljárás folyamatba-tétett ellentük.

— **A síófoki kerékpáros verseny.** Tegnap tartották meg ötödik alkalommal Budapest-Siófok között immár népszerűvé vált kerékpáros versenyt. Már reggel három órakerületében megsejtenet a fehérvári országot a sok kerékpárosról és a kíváncsiak nagy tömegétől, akik a sósárvíz környékén az első kilométerek mellett gyülekeztek. Ez volt a versenyzők indulópontja. A starter pontban négy órakerületében indította utnak az első 20-as csoportot s minden további öt perczen újabb és újabb csoportok indultak a kitűzött cél felé. Már 8 óra felé járt az idő, amikor hírnökök jelentették, hogy az első versenyző közeledik, majd nemsokára hatalmas porfellegben közeledtek a versenyzők. Elsőnek a sártól teljesen felismerhetetlenné vált Papp Ferenc, a Magyar Testgyakorlók Köre tagja baladt át a célzon. Az éjjeli eső az országot talaját teljesen áztattatta, úgy hogy sok versenyző kénytelen volt a küzdelmet feladni. Még Papp sem fejthette ki teljes tudását s mult évben elért eredményét sem volt képes elérni. Másodiknak Papp Gyula érkezett be. A versenyben 169 nevező közül 131 indult s ezekből csak 42-en érkeztek a kitűzött időn belül a síófoki célhoz. A részletes eredmény a következő: Első Papp Ferenc, a Magyar Testgyakorlók Köre tagja. Idő 4 óra 24 perc 12 mp. Második Papp Gyula M. T. K. Idő 4 óra 44 perc 45 mp. Harmadik Szarkay János V. K. K. Negyedik Gyulay László V. K. K. Ötödik Hedvig Henrik. A díjak kiosztása csak 11-én, szombaton lesz a Lipótkúrti sörészarnokban.

— **Lövőgyakorlatok a Dunán.** A Dunán holnap kezdődnek meg a battai hegy alatt a lövőgyakorlatok, Eresi közelében. Ma hajnalban indultak el a Lajta. Körös, Szamos és Maros monitorok, egy őrzőhajó s egy hadi gőzcsonak a fővárosból a gyakorlat színhelyére. A gyakorlat több hétig fog tartani.

— **Fülön csipett függő-tolvaj.** **Dávid** Juliról, egy teljesen elzüllött, rendőrileg többször büntetett perfidaról szól az ének, a ki az érzéki-ségben elaljasodva lopásra vetemedett. Négy-öt éves leánykára vetette ki hálóját, mielőtt azonban élvezhette volna tettének gyümölcsét, az igazságszolgáltatás kezébe került, hogy elvegye méltó büntetését. — Tegnap történt, hogy **Dávid** Juli Nemes Imréné, Nott Ferencné és Horváth Józsefné kis lánykát szép ígéretekkel magához édesgette s függőiket elvette. Az eladással először az aranyművesnél próbált szerencsét, ez azonban nem bocsájtkozott alkuba vele, uton-utófélen kinalgatta aztán a függőiket, míg végre egy asszony gyanusnak találta a dolgot s a rendőrség kezébe adta a tolvajt, a ki be is ismerté büntét. Átszolgáltatta a lopott holmikat s most már a járásbírósnál várja büntetését.

— **A péthi kerékpárverseny** f. hó 5-én folyt le általános eszedklődés mellett. A versenybíró-ság elnöke **Uyvári** Béla volt. Nyertesek: 1. Worell István, 2. Riha Rezső, 3. Lipp Rezső, 4. Róth Manó, 5. Ivánka Jenő. A versenyt város lakoma követte.

— **Gyújtó villám.** F. hó 4-én az esti órákban támadt vihar alkalmával **Löke** Pál Maroshegy 2. szám alatti hajlékába beütött a villám s néhány perc alatt az istállót s a mellette levő sertés ólat elhamvasztotta. Bennégett egy tehén és három sertés is. A gyorsan terjedő tüzet a megeredt zápor oltotta el s csakis ennek köszönhető, hogy a hajlék is nem lett a tűz martaléka. A károsult általános biztosítás folyán teljes kártérítést kap.

— **A síófoki uszó-verseny.** A Magyar Uszó-Egyesület vasárnap délután rendezte Síófokon, a Sió folyóban idei első nemzetközi uszó-versenyt, mely szép közönség jelenlétében, nagy sikerrel folyt le. Az egyes eredmények a következők: Magyarország 100 yardos bajnokságát **Gräff** Ödön nyerte meg, 2. **Halmay** Zoltán — Magyarország 1609 méteres bajnokságában és az Anna-díjban **Gräff** Károly győzött. Második mint-két díjban **Halmay** Zoltán volt. — A handicap győztese **Körpel** Andor volt, míg a seniorver-

senyt **Balogh** Hugó nyerte meg. A balaton-vidékiek versenye **Gerber** győzelmével végződött.

— **Verekedő csaplak.** **Gróf Zichy** Nándor felső-tárnócai pusztáján véres verekedést rögtön-zött két cseplő, melyből mindketten véresen kerültek ki. Valami csekély dolog fölött szóvál-tásba keveredett **Mercei** Gábor és **Korcz** Sándor, majd birokra került a dolog, s birkózás közben **Meretei** beleharapott **Korcz** karjába, mire ez utóbbi egy vasvillával alaposan helybenhagyta **Meretei** ellenfelét. A rögtönzött párviadalnak **Tull** Armin gépkezelő vetett véget, szétválaszt-ván a dühöngő ellenfeleket. Folytatása a bíróság előtt következik.

— **Eltűnt a gyermekével.** **Bukovics** Sándor ráczalmási születésű, harmincznégyéves tüzi-legény a napokban budapesti lakásáról eltávo-zott, magával vivén 7 éves Sándor fiacskáját is, egyetlen gyermekét. Magára maradt felesége azóta folyton siratja a kis fiát, a kit bálványo-zott. Rossz ember volt az ura, folyton ütötte-verte, czifra leányok után szalagált, keresmé-nyéből csak keveset adott a háztartásra. Három évvel ezelőtt már egyszer elhagyta a feleségét, de hosszú kóborlás után visszatért hozzá.

— **A vaspálya felelőssége szállítási kesede-lem esetében.** A nagyváradi kir. Itélőtábla, mint felülvizsgálati bíróság, legutóbb hozott G. 76—890. számú ítéletével döntőleg kimondotta, hogy a bérni egyezmény 44. cikkében s illető-leg a vasuti üzletszabályzat 90. §-a (2. tétel)nek 2. pontjában, a szállítási kesedelemről eredő igény bejelentésére meghatározott hét nap nem az áru megvámoltatása után történt átvételétől, hanem ama naptól számítandó, melyen a vasut az árut kiszolgáltatta s az igény kellő időben bejelentettnek és a kár megállapítására alkalmas alapa-nak csak akkor tekinthető, ha az említett naptól számítandó 7 nap alatt a fuvarozónak tudomásra jut, merz azoknak a jogeselekményeknek, amelyek bejelentés által teljesítendő, jogi hatály általában csak abban az esetben tulajdonítható, ha az a félnek vagy hatóságnak, a kinél és ahol a bejelentést meg kell tenni, azon az időtartamon belül jut tudomásra, mely időtartam alatt a bejelentés megrendő. Ebből okszerűen következik, hogy a bejelentésnek a megszabott határidő utolsó napján annál kell lenni, hol a bejelentés teljesítendő.

Irodalom.

— **A Magyar Szemle** ezidei évfolyamának 31-ik száma megjelent. Tartalma ezáltal is gazdag, változatos és érdekes, mint e kitünően szerkesztett folyóirat megindulása óta mindenkor. A vezérezkik a nálunk manapság annyira divatos nyelvészeti mániával foglalkozik. **Herczy** Sándor dr. **Dolgozatok a drámaról** című jeles értekezését folytatván, a végzet és az egyéni akarat szerepét ismerteti s külön fejezetben foglalkozik a tragé-diai költői igazságszolgáltatással. A szépirodalmi részben **Dömötör** Pál, **Véresy** Gyula, **Mányiné-Prigl** Olga, **Gaál** Lajos, **Valmicsék** Béla, **Üllei** József, **Simon** József, **Tarcsai** György, **Sipos** István, **Theuriet** André vannak egy-egy dolgozattal képviselve. A Magyar Szemlé, ugy is mint komoly kritikai és művészeti hetilap, ugy is mint a jelenben egyre nagyobb szeretettel kultí-vált léhaságoktól teljesen ment szépirodalmi folyóiratot ismételtén ajánljuk olvasóink figye-lmébe. Szerkesztője **Kaposi** József. Egész évre 12 koronáért rendelhető meg a Budapest, VI. Új-utca 14. szám alatt levő kiadóhivatalban.

— **Új idők.** **Herczy** Ferenc lapjának f. évi 32. száma a következő tartalommal jelent meg: Az a számár **Domokos** meg a másik. **Irta** **Malo-nyay** Dezső. Aratás. **Irta** **Tömörkény** István. Találkozás. **Irta** **Tutsek** Anna. Dalok **Lidikeről**. **Irta** **Pósa** Lajos. A monai tragédia. **Irta** **K—s**. Uralkodók biztonsága. **Irta** **Tilló**. Az ösmeretlen szobra. **Irta** **Lyka** Károly. **Rovatok**: Mindenféle. A lap előfizetési ára: fél évre 8 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., **Andrássy**-ut 10. sz.

KÖZGAZDASÁG.

— **Vetőmagvak.** (Mauthner Ödön tudósítása.)

Azon magvak, melyek iránt jelenleg érdeklődés áll fenn, meglehetősen élénk forgalmat idéztek elő, különösen mondhatjuk ezt *tarlórépéről* és részben *bitorherce* és *luczernáról* is. Délfranciaországból eredő jelentések értelmében úgy hírlik, hogy a luczernamag-termését az ott uralgó nagy aszály erősen megviselte. A New-Yorkból érkező legutóbbi tudósítások pedig a *vörös löhere-növény* a különösen kedvezőtlen időjárási viszonyok miatt sok helyen teljesen megsemmisült. A hol ez nem forog fenn, ott szintén jóval gyengébb termés várható, mint a legutóbbi évi volt. — Amerika és Kanada illetőleg szép minőségű *svéd* és *réti herét* fognak szállítani, de árt is magaszt remélnék, mert a bevetett területek jóval kevesebbek lettek. *Őszi búkköny* és *őszi borsó* iránt már érdeklődik a piac és néhány nap múlva az árak állandóságot fognak nyerni. — A Mauthner Ödön-czég e lap gazda-előfizetőit kívánatra akár levélben, akár sürgönyileg teljesen költségmentesen értesíti az összes magfélének napi áráiról.

— **A selyemtenyészés emelése.** Az országos iparegyesület a selyemtenyészés emelése érdekében nem régen *fölterjesztést* intézett Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszterhez, a ki most felelt a fölterjesztésre. Válaszában azt mondja a kereskedelmi miniszter, hogy Bezerédy Pál, a selyemtenyészés emelése céljából kiküldött meghatalmazott, a földművelésügyi miniszterhez is intézett az iparegyesülethez hasonló fölterjesztést s ennek következtében a szederfák tenyésztésének kétségét egy, a nevezett miniszter által e célból összehívandó értekezlet fogja megvitatni, mely értekezleten a kereskedelmi miniszter megbízottja is részt fog venni.

Utazás az egyházi zene körül.

Irta: **Teresius.**

(Folytatás.)

Avagy előmozdította-e az egyházi zenereformot, és létesítette-e jobb állapotokat e téren egyes nagyra törekvő, tüdőkölni iparkodó zenébuvár akadémikus fellépése, egyes kodexekből összegyűjtött és megzenésített régi egyházi népdalok olvasókönyvekben megköszöntött bravur-előadása? Előmozdította-e a hasonló eljárás t. i. x-y-től megzenésített ősi magyar énekek nagy hűhóval hirdetett és a budavári Mátyás-templomban liturgikus nagy mise alatt végbe menő reprodukálása, hazánkban tökéletesen beteg kath. egyházi zenénk és énekünk megjavítását, vagy távolról is előmozdította-e a hazánkban az egészséges egyházi zenereform iránti érdeklődést is eltévelytve teljesen magától a reform felkarolásától, melyet, hogy már szinte émelgyest keltő gyakorisággal olvassuk a lapokban, újságírói felfogás és rátekintés szerint, a *Mátyás-templom mintaszerű énekkara* vett volna nyakába?! Szeme közé nevetnék annak, ki erre igen-nel akarna felelni. Ellenkezőleg jó magammal is megtörtént az, hogy illetékes egyének is a koronázási templom zenekarára utaltak, a mely az ország első helyén, az ország első főpapja színe előtt működik s mégis, nem az egyház akarata ott a mérvadó, hanem igenis a művészet, az ünnepelt egyén, a publikum. Pedig tessék utána nézni, mit kíván, mit követel bűn terhe alatt az egyház minden emberi tekintetek kizárásával első sorban ott a liturgikus istentisztelet alatt, hol rendelkezésre áll minden az engedelmesség legpontosabb gyakorlására a szent helyen s az Isten szolgálatában. Hisz' a rossz példa is vonz és ront, a hogy javít és vonz a jó.

A Mátyás-templomban akárhánszor megmutatták, hogy tudnak egyházi zene- és ének-műveket előadni, melyek az anyaszentegyház

szíve és akarata szerint vannak s méltók a felesleges liturgikus istentiszteletre, melynek ragyogó napja ismét a nagymise.

Miért tehát a következetlenség? Miért halmozzák egymásra a liturgikus baklövéseket és bűnöket, ott a hol nem kellene? Hogy érvényesüljön az egyházi ének és zene reformja vidéki városokban, falvakban, jelentéktelenebb és szegényebb templomokban, ha vezéregyházak nagy verrel hirdetik szüntelenül még a lapokban is a bennük elkövetett liturgikus félrelépéseket, melyek arról tanuskodnak ország-világ előtt, hogy a Mátyás-templomban az egyház egyedül mérvadó akarata mellekes, hogy ott az egyháznak a liturgikus zenére vonatkozó és kötelező rendeleteit vagy nem ismerik, vagy önkényűleg mellőzik s hogy számolnak ott kényök-kedvők szerint mindennel, a művészettel, (ha?) a publikum imádott izlésével és elismerésével, az egyes közreműködők szereplési viszketegével, a kurtára vagy hosszúra engedélyezett idővel, szóval mindennel, de mindennel, és az anyaszentegyház szándékával és akaratával nem és ennél fogva az Isten nagyobb dicsőségével sem. — Sokkal jobban szeretném, ha a pécsi székesegyház énekkarával csapnának az újságok oly nagy lármát, mint a milyent még katolikus lapok is csapnak a Mátyás-templom énekkarával; ugy hiszem, több hason származnék az amugy is csiga-lépésekkel haladó egyházi zene- és ének-reformra, mint amugy. Azt mondják a művészet magaslátán áll a Mátyás-templom ének- és zenekara. — Elhisszük és örvendünk. Művészileg zenélhetnek is, de nem egyházilag. — ez pedig nagy kár.

Ha egyházi zene téren reformálni akarunk, először is legyünk engedelmesek az egyház iránt, következetesek önmagunkat illetően s té-

vedéseinket ne kürtöljük világgá s lépünk arra az utra, a melyen mások Isten áldásától kisérve már feltűnő sikereket értek el. A kísérletezés ily komoly ügyben nem ér semmit. Mit ér oktatásom, ha példám az ellenkezőt hirdeti, mit ér jó példám, ha munkatársam hibáját helyben hagyom.

Nézzük hazánk székesegyházait.

Nem szándékom darázsészekbe nyulni, vagy pláne olyanokban kaparászni. Veszedelemes dolog volna. Csak mindenki által bármikor is tapasztalható tények és állapotokról lesz szó. Aztán nem is érhet a vád, hogy „Cicero pro domo suo.“ Mert hiszen közös egyházi ügy a szent ének és zene. Az e téren észlelhető rossz állapotok, hiányok pedig mindnyájunkat kell, hogy kellemetlenül érintsenek.

Alig van székesegyház hazánkban, talán egyetlen-egy, hol nem jártam volna, s hol többször jelenlétén az istentiszteleten, meg ne hallgattam volna a szokásos istentiszteleti zenét és éneket.

(Folyt. köv.)

Felélés szerkesztő: **Chay Antal.**

Tehenészeti gazda állást keresek, jó bizonyítványokkal rendelkezem és teljesen jártas vagyok a tejkezelés, vaj- és sajt-készítésben, ép úgy a gazdaság minden ágában.

Bővebbet a kiadó-hivatalban.

Üzlethelyiség változtatás!

Mély tisztelettel tudatom t. megrendelőimmal és a nagyérdemű közönséggel, hogy eddig a Nádor-utca Szepelt-féle házban tennállott

férfi-szabó üzletemet

a szent Ferencz-rendűek épületébe, (városházzal szemben helyeztem át.

Egyuttal tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy nemcsak megrendeléseket a legegyszerűbb öltözékektől a legfinomabbig elvállalok, de üzletemben ezentul mindennemű

uri- és gyermek-öltönyök

raktáron készen kaphatók.

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve

Székesfejérvár, 1900. augusztus hó 2-án.

mély tisztelettel

Hornik Ádám,

férfi-szabó,

Székesfejérvár.